

Kinnitatud
Eesti Teaduste Akadeemia üldkogu poolt
04. detsembril 2024. a

EESTI TEADUSTE AKADEEMIA JUHATUSE LIIKMETE VALIMISE REGLEMENT

Üldsätted

1. Käesolev reglement sätestab Eesti Teaduste Akadeemia (edaspidi Akadeemia) presidendi, asepresidentide, peasekretäri, juhatuse vabaliikmete ja osakonnajuhatajate korralise valimise korra tulenevalt Akadeemia põhikirja punktidest 41, 47, 51, 54 ja 64. Lisaks sätestab käesolev reglement juhatuse liikmete tagasikutsumise ja tagasiastumise korra.
2. Akadeemia presidendi korraline valimine viiakse läbi kaks kuni kuus kuud enne senise presidendi volituste tähtaja lõppemist.
3. Akadeemia asepresidentide, peasekretäri ja juhatuse vabaliikmete korraline valimine korraldatakse pärast presidendi valimist ja viiakse läbi vähemalt kuu aega enne juhatuse senise koosseisu volituste tähtaja lõppemist.
4. Akadeemia osakonnajuhatajate korraline valimine viiakse läbi vähemalt kuu aega enne seniste osakonnajuhatajate volituste tähtaja lõppemist, enne asepresidentide, peasekretäri ja juhatuse vabaliikmete valimist.
5. Enne asepresidentide ja juhatuse vabaliikmete valimise juurde asumist peab üldkogu, vastavalt Akadeemia põhikirja punktidele 32 ja 46, olema otsustanud nende arvu juhatuse uues koosseisus.
6. Juhatus liikme(te) tagasikutsumise otsustab üldkogu lähtudes käesoleva reglemendi punktidest 31 ja 32.

Presidendi valimine

7. Kandidaadid presidendi valimiseks seatakse akadeemikute poolt reeglina üles osakondade kaudu, sidumata kandidaatide valiku võimalust konkreetsele osakonda kuuluvate akadeemikute ringiga. Kandidaatide esitamise tähtaja ja korra osakonnas otsustab osakonnajuhataja, võttes arvesse käesoleva reglemendi üldsätetes määratud ajalisi piiranguid.
8. Osakonna akadeemikute poolt üles seatud presidendikandidaadid arutatakse läbi osakonnakogus. Arutelu alusel selgitatakse välja eelistatuim kandidaat, kelle osakond esitab üldkogule valimiseks. Arutluse all olnud presidendikandidaatide seast eelistatuima väljaselgitamise viisi otsustab osakonnakogu.
9. Kui osakonnakogus ühegi presidendikandidaadi suhtes selget eelistust ei kujune, võib osakond üldkogule valimiseks esitada ka rohkem kui ühe kandidaadi.
10. Valimisistungil osalevad akadeemikud võivad kohal viibivate akadeemikute seast üles seada täiendavaid presidendikandidaate. Kui viimased enda ülesseadmist ei taanda, kantakse nad valimise nimekirja võrdsetel alustel osakondade poolt esitatud presidendikandidaatidega.

11. Enne valimist kuulab üldkogu ära kõigi nimekirja kantud presidendikandidaatide ettekanded nende tegutsemiskavadest Akadeemia presidendiks valituna. Ettekandeks antakse aega kuni 20 minutit.
12. Valimine toimub salajasel hääletusel. Hääletuse võib läbi viia nii pabersedelite abil kui ka elektrooniliselt. Vastava otsuse teeb Akadeemia juhatus ja see saadetakse akadeemikutele koos üldkogu kokkukutsumise teatega. Kui hääletus korraldatakse pabersedelite abil, on üldkogu valimise läbiviimiseks pädev, kui hääletusprotseduuri juurde asumisel võtab istungist osa üle poole istungipäeval üldkogu arvestuslikku koosseisu kuuluvatest akadeemikutest. Kui hääletus korraldatakse elektrooniliselt, on üldkogu valimise läbiviimiseks pädev, kui hääletuses osaleb üle poole Akadeemia üldkogu arvestuslikust koosseisust. Elektroonilises hääletamises osalemiseks loetakse elektroonilise hääletussedeli täitmist, ärasaatmist ja hääletussüsteemi laekumist.
13. Valimist korraldab vähemalt kolmeliikmeline hääletuskomisjon, mis moodustatakse istungil osalevatest akadeemikutest üldkogu istungi juhataja ettepanekul. Komisjoni esimehe valivad komisjoni liikmed endi seast ise.
14. Kui valimine toimub pabersedelite abil, jagab hääletuskomisjon istungil osalevatele akadeemikutele allkirja vastu välja hääletussedelid, tagab hääletusprotseduuri segamatu kulgemise, kogub hääletussedelid pitseeritud kasti, loeb hääletussedelilt kokku kandidaatide poolt antud hääled, koostab hääletuse kohta protokollid ja teeb protokollid alusel üldkogule teatavaks hääletuse tulemused.
15. Hääletussedeleid valmistatakse ette vastavalt istungil osalevate akadeemikute arvule. Sedelitele trükitakse tähestikulises järjekorras kõigi valimisnimekirja kantud presidendikandidaatide nimed, lisades iga nime taha märgistamiskastikese. Viimased koondatakse sedelil ühtlase veergu pealkirjaga „Poolt“.
16. Hääletus seisneb mis tahes selgelt fikseeritava märke tegemises selle kandidaadi nime taga asuvasse kastikesse, keda hääletaja soovib näha Akadeemia presidendina. Arvesse võetakse ainult kastikese piires tehtud märgistusi.
17. Igal akadeemikul on hääletuses osalemisel üks hääle, kuid ta võib, kui ta ei soovi toetada ühtki kandidaati, jätta oma hääle ka andmata. Hääletussedel, millel arvestatav märgistus puudub, loetakse kehtivaks. Hääletussedel rohkem kui ühe arvesse mineva märgistusega loetakse kehtetuks.
18. Kui hääletus toimub elektrooniliselt, valmistab kantselei ette elektroonilised hääletussedelid sarnaselt punktis 15 kirjeldatud sedelitele, edastab need üldkogule registreerunud akadeemikutele ning salvestab ja kuvab hääletustulemused. Valimisedelile lisatakse kandidaatide nimistu järele rida, kus saab märkida mitte ühegi kandidaadi toetamist. Hääletuskomisjon kontrollib sedelid üle, jälgib kogu protsessi, koostab hääletuse kohta protokollid ja teeb protokollid alusel üldkogule teatavaks valimistel osalenute arvu, valituks osutumise lävendi ja hääletuse tulemused.
19. Eesti Teaduste Akadeemia presidendiks valituks loetakse kandidaat, kelle poolt hääletab üle poole hääletuses osalenud akadeemikutest, kuid seejuures mitte alla poole üldkogu arvestuslikust koosseisust. Valimistulemus jõustub kohe pärast hääletuskomisjoni protokollid kinnitamist üldkogu poolt.

20. Kui kahe või enama kandidaadi puhul ükski kandidaat ei saa vajalikku arvu poolthääli, korraldatakse samal istungil teine hääletusvoor, kandes uuesti hääletusedelile vaid enim hääli kogunud kandidaadi või (poolthäälte võrdsuse korral) kandidaatide nimed.
21. Kui president jääb ka teises hääletusvoorus valimata, otsustab edasise tegutsemise üldkogu.

Asepresidentide, peasekretäri ja juhatuse vabaliikmete valimine

22. Kandidaatide esitamise eesõigus asepresidentide, peasekretäri ja juhatuse vabaliikmete valimiseks juhatuse uude koosseisu on Akadeemia valitud presidendil, kes üldkogu ees ühtlasi motiveerib oma valikut.
23. Valimisistungil osalevad akadeemikud võivad kõikide nimetatud kohtade täitmiseks seada kohalviibivate akadeemikute seast täiendavalt üles omapoolseid kandidaate. Kui viimased enda ülesseadmist ei taanda, võetakse nad valimise nimekirja võrdsetel alustel presidendi esitatud kandidaatidega.
24. Valimine toimub ja viiakse läbi sarnaselt presidendi valimisele, nagu see on sätestatud käesoleva reeglendi punktides 12–19, kuid alljärgnevate erinevuste või täiendustega:
 - 24.1 valimiseks valmistatakse ette eraldi hääletusedel iga asepresidendi valimiseks, eraldi hääletusedel peasekretäri valimiseks ja eraldi ühine hääletusedel juhatuse vabaliikmete valimiseks;
 - 24.2 hääletusedelil juhatuse vabaliikmete valimiseks näidatakse ära, mitu vastavat kohta on üldkogu otsusega juhatuse uues koosseisus avatud ja kuulub valimisel täitmiseks;
 - 24.3 asepresidentide ja peasekretäri valimisel on igal hääletajal iga konkreetse ametikoha suhtes üks hääl, juhatuse vabaliikmete valimisel – nii mitu häält, kui mitu vabaliikme kohta on täitmiseks avatud;
 - 24.4 juhatuse vabaliikmete valimisel pole kõigi lubatud poolthäälte kasutamine kohustuslik; hääletusedel loetakse kehtivaks ka siis, kui sellel pole arvesseminevat pooldavat märget ühegi kandidaadi nime juures; hääletusedel, millel on arvesseminevaid pooldavaid märkmeid rohkem kui täitmiseks avatud vabaliikme kohti, loetakse kehtetuks;
 - 24.5 kui juhatuse vabaliikmete valimisel saab vajaliku hulga poolthääli suurem arv kandidaate kui vastavaid kohti oli avatud, loetakse valituks enam hääli kogunud kandidaadid.
25. Kui hääletuse tulemusel jääb mõni asepresidendi või juhatuse vabaliikme koht täitmata, või kui vabaliikmete valimisel saab poolthäälte võrdse jagunemise tõttu vajaliku toetuse lubatust suurem arv kandidaate, otsustab edasise tegutsemise üldkogu. Juhul, kui üldkogu otsustab vabaks jäänud koha(d) jätta täitmata või peab vajalikuks lugeda valituks avatud kohtadest suurema arvu vabaliikmeid, tunnistatakse toimunud valimise aluseks olnud otsus(ed) asepresidentide/juhatuse vabaliikmete arvu kohta kehtetuks ning üldkogu kinnitab juhatuse uue koosseisu vastavalt tegelikult valituks osutunud asepresidentide/ juhatuse vabaliikmete arvule.
26. Kui täitmata jääb peasekretäri ametikoht, otsustab edasise tegutsemise ja selle ametikohaga seotud ülesannete täitmise korraldamise kuni uue peasekretäri ametisse valimiseni üldkogu.

Osakonnajuhataja valimine

27. Osakonnajuhataja valimine toimub salajasel hääletusel osakonnakogus. Kandidaadid osakonnajuhataja kohale esitatakse osakonna akadeemikute poolt valimiseks kokku kutsutud osakonnakogu istungil. Esitatud kandidaatide seas eelvalikut ei tehta. Valimisnimekirja kantakse kõik ülesseatud kandidaadid, kui nad ise oma kandidatuuri eelnevalt ei taanda.
28. Valimisprotseduur viiakse läbi samadel alustel, nagu see toimub presidendi valimisel ja on sätestatud käesoleva relemendi punktides 10–18, kuid järgmiste erinevustega:
 - 28.1 osakonnakogu suhtes ei rakendata arvestusliku koosseisu mõistet; osakonnakogu on osakonnajuhataja valimiseks pädev, kui hääletusprotseduuri juurde asumisel võtab istungist osa üle poole kõigist osakonna akadeemikuist;
 - 28.2 osakonnajuhatajaks valituks loetakse kandidaat, kelle poolt hääletab üle poole hääletuses osalenuist, kuid seejuures mitte alla poole kõigist osakonna akadeemikutest;
 - 28.3 osakonnakogu valimisistungi kvoorumi ja hääletuses osalenute hulka võib arvata ka istungilt mõjuva põhjusega puuduvaid akadeemikuid, kui neid elektronposti kaudu või mõnel muul dokumenteeritaval viisil on korrektselt võimalik kaasata hääletusprotseduuri.
29. Kui hääletuse tulemusel ükski kandidaat ei saa osakonnakogult vajalikku toetust, kuulutatakse valimisistungil välja vaheaeg läbirääkimisteks. Seejärel korraldatakse osakonnajuhataja valimiseks teine hääletusvoor, tehes eelnevalt, kui osakonnakogu esimese hääletusvooru tulemuste ja järgnenud läbirääkimiste alusel niiviisi otsustab, korrektiivse kandidaatide nimekirjas.
30. Kui osakonnajuhataja jääb ka teises hääletusvoorus valimata, jätkatakse valimisistungit, korrates hääletusvoore seni, kuni osakonnajuhataja on valitud.

Juhatuse liikmete tagasikutsumine ja tagasiastumine

31. Üldkogu võib kõiki juhatuse liikmeid tagasi kutsuda. Erandiks on osakonnajuhatajad, kelle tagasikutsumise õigus on osakonnakogudel.
32. Üldkogu võtab juhatuse liikme tagasikutsumise küsimuse artlusele, kui seda taotleb president, nõuab mõne osakonna kogu või vähemalt neljandik kõigist akadeemikutest. Tagasikutsumise otsus jõustub, kui selle poolt hääletab 2/3 hääletamisel osalenuist, kuid mitte alla poole üldkogu arvestuslikust koosseisust.
33. Kui tagasikutsumiseks osutub president, võib üldkogu kogu juhatuse volitused ennetähtaegselt lõpetada.
34. Juhatuse liikmed, sealhulgas president, võivad motiveeritud asjaoludel juhatuse koosseisust tagasi astuda. Juhatuse liikme tagasiastumise ja tema väljaarvamise juhatuse koosseisust kinnitab üldkogu juhatuse liikme kirjaliku avalduse alusel, kui selle poolt hääletab üle poole hääletamisel osalenuist, kuid mitte alla poole üldkogu arvestuslikust koosseisust.
35. Kui tagasiastumise avalduse esitab korraga või kuni kahenädalase ajavahemiku jooksul üks kolmandik või enam juhatuse liikmeid, võib üldkogu juhatuse volitused ennetähtaegselt lõpetada.